



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a Mgr. et Ing. et Bc. Radovana Havelce v právní věci stěžovatelky **Masarykova univerzita**, se sídlem v Brně, Žerotínovo náměstí 9, za účasti **JUDr. D. D.**, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 12. 2005, č. j. 30 Ca 24/2004 – 70,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 14. 12. 2005, č. j. 30 Ca 24/2004 – 70, bylo zrušeno rozhodnutí stěžovatelky ze dne 10. 11. 2003, č. j. 4296/03, jímž byl D. D. (dále jen „účastník“) podle ustanovení § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“) a čl. 4 odst. 1 písm. a) Přílohy č. 6 ke Statutu MU – Poplatky za studium, stanoven poplatek za prodlouženou dobu studia ve výši 1700 Kč měsíčně pro akademický rok 2003/2004. Pro podzimní semestr akademického roku 2003/2004 činí tato částka 10 200 Kč. Povinnost zaplatit uvedenou částku měl účastník splnit do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyměření poplatku. Krajský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí se dotýká hmotných práv D. D. a jedná se tedy o rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. Předmětné rozhodnutí stěžovatelka vydala podle ustanovení § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách a v této oblasti jí bylo svěřeno rozhodování v oblasti veřejné správy tak, jak předpokládá ustanovení § 4 odst. 1 s. ř. s. Z rozhodnutí stěžovatelky však není seznatelné, k jakým konkrétním právně relevantním skutkovým zjištěním dospěla, z jakých konkrétních podkladů vycházela a z jakých právně relevantních důvodů posoudila zjištěný skutkový stav, spočívající v dosavadním studiu účastníka jako naplnění zákonných

podmínek pro stanovení poplatku a jeho výše za překročení standardní doby. Vzhledem k věcné nepřezkoumatelnosti rozhodnutí se krajský soud již nezabýval hmotněprávními námitkami. Námitku týkající se procesních práv účastníka v otázce možnosti vyjádřit se k věci neshledal krajský soud důvodnou, neboť ze zákona o vysokých školách ani z jiných právních norem nevyplývá žádná povinnost stěžovatele dát tomu, komu je stanovován poplatek za studium, možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k podkladům. Vzhledem k neformálnosti a skutkové nenáročnosti stanovování poplatku za studium je dostačující z hlediska ochrany práv studenta, pokud si svá práva sám průběžně střeží, neboť má podle čl. 6 Přílohy č. 6 ke Statutu MU právo účinně působit k tomu, aby vstupní data pro stanovení poplatku za studium odpovídala skutečnosti.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V kasační stížnosti namítala, že povinnost studenta hradit poplatek spojený se studiem podle ustanovení § 63 odst. 3 písm. a) zákona o vysokých školách nastává ze zákona při naplnění skutkové podstaty vymezené v ustanovení § 58 odst. 3 citovaného zákona. Naplnění skutkové podstaty rozhodné pro stanovení poplatku spojeného se studiem podle citovaného ustanovení se zjišťuje z matriky studentů, tedy veřejnoprávní evidence vedené vysokou školou podle § 88 zákona o vysokých školách. Stěžovatelka poukázala na skutečnost, že všechny údaje evidované v matrice studentů, jež mohou být rozhodné pro stanovení poplatku spojeného se studiem, mají svůj původ ve vlastním chování studenta nebo jeho následcích, o nichž je úředně rozhodnuto podle zákona o vysokých školách a studijního a zkušebního řádu vysoké školy a jež jsou v matrice studentů zaznamenány poté, co je o nich student zákonem předepsaným způsobem uvědoměn a má právo uplatnit vůči nim opravný prostředek podle § 64 odst. 4 zákona o vysokých školách. Výše poplatku je pak stanovena obecně pro studenty, jimž vzniká povinnost hradit poplatek spojený se studiem. Podle právní úpravy účinné v době provedení úkonu stěžovatelky vůči účastníkovi se nekonalo žádné řízení, v němž by se o stanovení poplatku rozhodovalo, a to pokud jde o povinnost poplatek uhradit i o jeho výši. Daný úkon byl tedy toliko uplatněním ze zákona vzniklého majetkového nároku veřejné vysoké školy vůči studentovi, jemuž podle ustanovení § 63 odst. 3 písm. a) zákona o vysokých školách při naplnění skutkové podstaty vymezené v ustanovení § 58 odst. 3 tohoto zákona vznikla povinnost hradit poplatek spojený se studiem. Úkon uplatnění tohoto nároku není ovšem sám exekučně vykonatelný, a není tedy autoritativním stanovením povinnosti studenta hradit poplatek. Teprve novela zákona o vysokých školách provedená zákonem č. 552/2005 Sb. s účinností od 1. 1. 2006 stanovila, že o vyměření poplatku spojeného se studiem podle ustanovení § 58 odst. 3 se vydává rozhodnutí v režimu ustanovení § 68 odst. 3 zákona o vysokých školách. I kdyby tedy platila úvaha krajského soudu, že vyměření poplatku spojeného se studiem je správním aktem svého druhu, pak by se na něj v době jeho vydání vztahovalo nejvýše ustanovení § 68 odst. 2 zákona o vysokých školách, jehož obsah nevyžaduje, aby rozhodnutí bylo odůvodněno. Pokud tedy krajský soud zrušil rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku odůvodnění, uplatnil požadavek nemající oporu v zákoně o vysokých školách ve znění účinném v době, kdy stěžovatelka učinila úkon vůči účastníkovi. Stěžovatelka odkázala i na rozhodovací praxi Městského soudu v Praze, např. usnesení ze dne 25. 7. 2003, č. j. 10 Ca 73/2003 - 28, který ve věcech poplatků spojených se studiem vychází z téhož právního názoru. Proto navrhla, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení. Následně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť je za současné situace povinna pokračovat v řízení a nečinnost ve věci by bylo možné považovat za porušení zákona.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejprve se Nejvyšší správní soud zabýval stížní námitkou zpochybňující přezkoumatelnost rozhodnutí o stanovení poplatku za studium soudy ve správním soudnictví.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. rozhodují soudy ve správním soudnictví o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“).

Podle ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí“), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

O rozhodnutí v oblasti veřejné správy jde tam, kde je pro druhou stranu právního vztahu autoritativně, mocensky („vrchnostensky“) určováno, co je právem a co povinností, přičemž účastníci takového vztahu nemají rovné postavení.

Podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona o vysokých školách je vysoká škola právnickou osobou. Podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. e) citovaného zákona do samostatné působnosti veřejné školy patří rozhodování o právech a povinnostech studentů. Podle § 58 odst. 3 citovaného zákona studuje-li student déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každý další započatý měsíc studia nejméně jednu čtvrtinu základu; do doby studia se započte též doba předchozího studia v bakalářských a magisterských studijních programech, které nebylo řádně ukončeno podle § 45 odst. 3 nebo § 46 odst. 3.

Nejvyšší správní soud vyjádřil již v rozsudku ze dne 30. 3. 2006, č. j. 2 As 50/2004 - 64, publikovaném pod č. 907/2006 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu závěr, že „stanovení poplatku studentovi dle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, za studium delší, než je standardní doba zvětšená o jeden rok, s vymezením výše tohoto poplatku, vzniku povinnosti hradit tento poplatek a termínu splatnosti, je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které je přezkoumatelné soudem ve správním soudnictví.“ Tento závěr je také plně v souladu s judikaturou Ústavního soudu (srov. rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04, uveřejněného ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu svazek č. 37, nález č. 90, str. 241, rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 5. 11. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 14/96, uveřejněného ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek č. 6, nález č. 114, str. 323), podle níž „naplnění ústavního postulátu, dle něhož státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), představuje garanci proti zneužití státní moci a plyne z něj nutnost zákonného podkladu pro její uskutečňování (v posuzované věci ať už v podobě správního řádu či jinou samostatnou normou). Vyloučení použití obecných předpisů o správním řízení při neexistenci

jiných zakládá současně i rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny, který upravuje právo každého na stanovený postup při domáhání se svých práv.“

S ohledem na výše citované závěry, kdy podle Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu je rozhodnutí stanovující poplatek za prodlouženou délku studia přezkoumatelné soudy ve správním soudnictví, nemůže obstát stížní námitka týkající se nemožnosti přezkoumat toto rozhodnutí soudem a odkaz na rozhodovací praxi Městského soudu v Praze je zcela bezpředmětný.

Pokud jde o nepřezkoumatelnost rozhodnutí stěžovatelky, i v tomto ohledu se Nejvyšší správní soud ztotožnil s názorem krajského soudu. Odůvodnění rozhodnutí stěžovatelky totiž neobsahuje skutečnosti, na jejichž základě by mohl krajský soud přezkoumat uplatněné žalobní námitky. Z rozhodnutí pouze vyplývá, že účastníkovi byl vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia, neboť studoval déle, než je standardní délka studia prodloužená o jeden rok. Z rozhodnutí však není vůbec zřejmé, na základě jakých skutečností k tomuto závěru stěžovatelka dospěla, o jakou dobu byla překročena maximální doba studia, na základě jakých podkladů a skutečností k tomuto zjištění stěžovatelka dospěla apod. Není tak možné přezkoumat žalobní námitku týkající se nesprávného součtu doby studia. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem krajského soudu, že požadavky na řádné odůvodnění rozhodnutí byly dány i předtím než byla tato povinnost výslovně zákonem č. 552/2005 Sb. stanovena. Pokud totiž rozhodnutí podléhá soudnímu přezkumu, musí mít soud možnost přezkoumat, k jakým právně relevantním skutkovým zjištěním stěžovatelka dospěla, z jakých konkrétních podkladů vycházela a z jakých právně relevantních důvodů posoudila zjištěný skutkový stav spočívající v dosavadním studiu účastníka jako naplnění zákonných podmínek pro stanovení poplatku a jeho výše za překročení standardní doby. Rozhodnutí postrádající takové odůvodnění je pak třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud v dané věci proto právem shledal nepřezkoumatelnost rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O kasační stížnosti rozhodl bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatelka v řízení úspěch neměla a účastníkovi žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2007

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu